

Aan de gemeenteraad

Onderwerp **Informerende brief 2 over inflatie**
Uw kenmerk -
Ons kenmerk **2022-261087**
Dienst **Concernstaf**
Sector
Contact **058 2338189, Henk Jansen**
Bijlagen
Datum **20 december 2022**

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

Nederland heeft te maken met een aanhoudend hoge inflatie. De consumenten prijs index (inflatiepercentage) in november 2022 ten opzichte van november 2021 is 9,9% (bron: CBS 8-12-2022). Daarvan wordt 4,4% veroorzaakt door huisvesting, water en energie, en 1,9% door voedingsmiddelen en alcoholvrije dranken.

Veel huishoudens komen financieel in de problemen. Het Rijk heeft maatregelen genomen om huishoudens in november en december een compensatie van € 190 op de energiekosten te bieden, en om vanaf januari 2023 een bovengrens op de tarieven van gas en elektra te zetten.

Op basis van het raadsvoorstel 'Aanpak gevolgen van inflatie in Leeuwarden' heeft de raad op 30 november besloten om extra ondersteuning, boven op de rijksmaatregelen, te bieden aan de inwoners en studenten in Leeuwarden. Het raadsvoorstel bevatte ook een aanpak voor aan de gemeente verbonden instellingen en contractpartners. Ook ligt een pakket met structuurversterkende maatregelen voor het bedrijfsleven nog voor aan de raad ter besluitvorming eind december.

In het raadsvoorstel van 30 november hebben wij aangegeven om de raad regelmatig te informeren over de uitvoering van de maatregelen door middel van inflatiebrieven. U heeft op 4 oktober de eerste inflatiebrief ontvangen. In deze tweede brief gaan we in op:

- Inwoners
- Door de gemeente gesubsidieerde - en gecontracteerde partijen en aan de gemeente verbonden partijen
- Bedrijfsvoering
- Gemeentelijke financiën

Vooraf, de cijfers

Voor het inflatiecijfer wordt vaak de consumenten prijs index (CPI) als norm gehanteerd. Binnen de gemeente kennen we naast de CPI ook andere indices die relevant zijn en op bepaalde sectoren zien zoals grond-, weg en waterbouw, vervoer (Wmo), zorg, cultuur enzovoorts. In de gemeentelijke begroting 2023 is rekening gehouden met een inflatiecorrectie ter hoogte van 4,9% op overeenkomsten en 3,7% voor subsidies. Dit zijn de percentages voor 2023 inclusief de nacalculatie over de jaren 2021 en 2022. De grondslag hiervoor is de prijsontwikkeling (index: Prijs bruto binnenlands product) van het CPB. Onderstaand treft u het overzicht van de meest gebruikte indices op peildatum. Evident is het grote verschil tussen de correctie die de gemeente van het rijk ontvangt en in de begroting 2023 heeft opgenomen, en de indices in de markt.

HICP (geharmoniseerde index; peildatum november 2022)	11,2%
CBS CPI (algemeen indexcijfer, november 2022)	9,9%
NEA (vervoer)	13,7%
OVA (zorgindex, personeel)	4,74%

De inflatiecijfers wijzigen maandelijks en dat geeft een volatiel beeld. Zo is het CPI-percentage oktober 2022 (ten opzichte van oktober 2021) 14,3% en het CPI-percentage november 2022 9,9%. Het CBS geeft daarom naast de inflatiecijfers per maand ook een verwacht jaargemiddelde op het CPI-percentage. Het actuele (november) jaargemiddelde (bron: CBS) is 10,03% en geeft een iets stabiel beeld.

Op dit moment kijken we vooral naar inzichten van het bancaire wezen en de macro-economische verkenningen van het Rijk. Beide partijen verwachten een teruglopende inflatie in 2023.

Inwoners

Voor de inwoners (inclusief de studenten) van Leeuwarden heeft de raad besloten om over 2022 een eenmalige, gemeentelijke categoriale vergoeding voor ieder huishouden met een inkomen vanaf 125 tot 150% van de toepasselijke bijstandsnorm te verstrekken, en hierbij de volgende staffel te hanteren op het percentage van de toepasselijke bijstandsnorm:

125 - 130%: € 800

130 - 140%: € 500

140 - 150%: € 300.

Voor studenten met een inkomen tot 125 % van de toepasselijke bijstandsnorm is aanvullend besloten om over 2022 een eenmalige, gemeentelijke categoriale vergoeding van € 1300 te verstrekken. Hiervoor heeft u op 30 november een amendement aangenomen.

In beide besluiten gaat het om zelfstandig wonende studenten van 18 jaar en ouder met een energiecontract op naam dan wel een all-in huurcontract op naam.

Bovendien is besloten alvast € 500 van de energietoelage van € 1300 voor 2023 uit te keren in 2022. Dit besluit is niet van toepassing op studenten.

De uitvoering van bovenstaand raadsbesluit is sinds 8 december in werking. Vanaf deze datum kan een aanvraag ingediend worden. De uitbetalingen voor

het voorschot van € 500 op de energietoelage 2023 zijn gedaan. De betrokken inwoners hebben op 6 december een brief ontvangen en 9511 betalingen zijn uitgevoerd op 7 december.

Op dit moment zijn er 83 aanvragen ontvangen voor een eenmalige gemeentelijke categoriale vergoeding.

De komende periode zetten we vol in op brede communicatie over de nieuwe regelingen. We noemen hier enkele zaken:

- Vanaf 12 december is de communicatieboodschap over de nieuwe energietoelage op verschillende LED-schermen in de gemeente te zien. De locaties van de LED-schermen zijn: Zuiderplein, de Hemrik, Oostergoweg, WTC, en McDonalds locaties Centrum en Goutum.
- Een flyer (Nederlands en Engels) voor alle huishoudens in onze gemeente en voor studenten. Deze worden door zorgverleners/vrijwilligers uitgereikt aan onze inwoners, via wijkteams, buurtservicepunt, energiecoaches etc.
- Een flyer specifiek voor studenten. We zetten jongeren in om te flyeren bij onder andere NHL Stenden, Van Hall, Friese Poort en Friesland College. Er komt een advertentie in de studentenkrant en 'reclame' op de schermen op scholen.
- Onze website en socials worden ingezet en up-to-date gehouden.
- Ook is verkenning gestart met verschillende ketenpartners om inwoners te ondersteunen bij het invullen van formulieren en het aanvraagproces.

Bedrijfsleven

Het college van burgemeester en wethouders heeft een voorstel ter afweging aan de gemeenteraad aangeboden. Het gaat om een concrete uitwerking van een steunpakket voor ondernemers. Het ziet specifiek toe op de wijze waarop de gemeente Leeuwarden het bedrijfsleven wil steunen in tijden van inflatie door middel van structuurversterkende maatregelen. De raadsbehandeling is voorzien op 21 december 2022.

Gesubsidieerde -, gecontracteerde - en verbonden partijen

Op dit moment vinden vele gesprekken plaats met diverse partijen. Deze gesprekken worden gevoerd aan de hand van de gespreksleidraad (bijlage bij het raadsvoorstel inflatie). Het doel van deze gesprekken is:

- Om duidelijkheid te verkrijgen over de financiële positie van de partijen als gevolg van de hoge inflatie.
- Om vast te stellen of partijen een beroep kunnen doen op rijksregelingen.
- Om besluiten te kunnen nemen over de toe te kennen indicering van overeenkomsten en subsidieverleningen voor 2023 ten opzichte van 2022.

Basisregel is om een index toe te passen die is gebaseerd op 2022, vermeerderd met de gemeentelijke index voor 2023. Dit betekent dat voor 2023 de indicering voor subsidies van 3,7% en voor contracten van 4,9% ten opzichte van 2022 wordt gehanteerd. De inzet van veel partijen is echter om een hogere indicering voor 2023 te vragen.

Als uit gesprekken met subsidiepartners blijkt dat een aanvullende rol van de gemeente noodzakelijk is, dan zullen wij dit doen in de vorm van een incidentele beschikking voor 2023.

Analoog, als op soortgelijke wijze contractpartners van steun moeten worden voorzien dan zal dit in een aanvullende overeenkomst of erratum worden vastgelegd. En bij verbonden partijen blijft het maatwerk, temeer daar de gemeente Leeuwarden vaak niet de enige deelnemer is.

In deze inflatiebrief hebben we nu het proces geschetst dat we lopen om duidelijkheid te krijgen over de 'inflatieschade' als gevolg van indexering van subsidies en contracten. In een volgende inflatiebrief (planning begin februari) vermelden we de belangrijke casussen en bedragen, en mogelijk dat daarbij aanvullende college- of raadsbesluiten vereist zijn.

Van de gesubsidieerde instellingen is op dit moment het beeld dat vervolggesprek nodig is met een aantal grote partijen om te bepalen wat de inflatiegevolgen voor 2023 zijn. We komen met nadere informatie en waar nodig gevraagde besluiten bij u terug.

Diverse verbonden partijen hebben hun begroting 2023 ingediend. Een aantal partijen heeft zorg over onder andere de energietarieven 2023 en het mogelijk negatief effect op de ingediende begroting. Op dit moment vinden verdiepende gesprekken met de betreffende verbonden partijen plaats. Hierbij wordt ook beoordeeld of partijen gebruik kunnen maken van rijksregelingen.

Voor de buurt- wijk en dorps huizen (BWD-) is een uitvraag gedaan naar de financiële situatie, en de impact van vooral de energiekosten daarop. Ook is daarbij gekeken welke BWD-huizen in eigendom van de gemeente zijn, en wat mogelijkheden voor verduurzaming zijn om daarmee structurele lasten te drukken.

Er is een eerste beeld waaruit blijkt dat enkele BWD-huizen in de knel komen door de stijgende energiekosten. De respons op de uitvraag is nog niet volledig. Met incidentele subsidieverlening 2023, waar noodzakelijk, zorgen wij dat de continuïteit van de BWD-huizen is gewaarborgd.

Wij willen begin februari een voorstel naar de raad brengen over het afwickelen van de (financiële) effecten van inflatie met betrekking tot aan de gemeente gelieerde partijen.

Bedrijfsvoering

Restantkredieten:

Voor investeringen in civieltechnische werken en Vastgoed bedragen, op basis van de huidige inzichten, de nog niet (volledig) bestede kredieten € 41 miljoen. Dit zijn de kredieten voor 2023 en voorgaande jaren. Deze kredieten zijn gebaseerd op diverse prijspeildata. Zo zijn de kredieten voor 2023 gebaseerd op het prijspeil van juni 2022, maar de beschikbaar gestelde kredieten voor 2022 op prijspeil van juni 2021. Door de gestegen inflatie kan met het krediet niet meer worden gedaan waar het voor beschikbaar was gesteld. Op basis van een prijsstijging van 9,9% (CPI oktober 2022) zouden de kredieten in doorsnee met € 6 miljoen moeten worden verhoogd en de hiermee gepaard gaande kapitaallasten bedragen € 250.000. Het eerste kwartaal van 2023 zal worden benut om de ramingen te herijken om een goede inschatting te kunnen maken van de financiële consequenties. Uiteraard is het geen automatisme om

budgetten te verhogen, maar wel om de gemeenteraad de vraag van inhoudelijke heroverwegingen voor te leggen.

Energielast gemeentelijke panden:

Naast de restantkredieten speelt voor de bedrijfsvoering ook de verwachte toegenomen last op energie. Er zijn nog steeds contracten vastgeklikt tot latere data, toch is de raming dat deze aanvullende last op energie voor 2023 circa € 1,8 miljoen bedraagt. Wij zullen deze extra (onontkoombare) lasten opnemen bij de 'uitzettingen en inkrimpingen' in de voorjaarsbrief 2023.

Voorzieningen:

Voor een groot aantal kapitaalgoederen wordt gewerkt met onderhoudsvoorzieningen. Het benodigd bedrag voor het toekomstig onderhoud wordt daarbij in kaart gebracht en op basis daarvan wordt de jaarlijkse storting bepaald. Bij de bepaling van de lasten van het toekomstig onderhoud en in het verlengde daarvan de storting voor 2023 is rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 4,9%. Met de actuele prijsstijging van 9,9% komt de vraag aan de orde of de berekening van de toekomstige kosten van onderhoud aanpassing behoeft en in het verlengde daarvan ook de storting in de voorziening. Jaarlijks wordt circa € 13 miljoen in de onderhoudsvoorzieningen gestort. We moeten dus bepalen of de storting aanpassing behoeft om het onderhoud op peil te houden. In het eerste kwartaal van 2023 zullen hiervoor de nodige berekeningen worden uitgevoerd. Informatie over de uitkomst van deze berekeningen nemen we mee in de inflatiebrief.

Inhuurtarieven:

De tarieven voor inhuur stijgen ook, doorgaans door wijzigingen in de CAO van de betreffende sector. Ook de stijgingen van de pensioenpremie en de verplichte eindejaarsuitkering drijven de prijzen op. Er is variantie tussen de diverse sectoren, maar met de kennis van vandaag komt het gemiddeld op 10% stijging uit. De effecten hiervan merken we het meest in de rendabele sector (in casu projecten) omdat de projectbudgetten niet met de gemeentelijke index worden gecorrigeerd. Dit in tegenstelling tot de exploitatiebudgetten waar dat wel het geval is. Terugdringen van het nadelig effect verlangt ook hier een inhoudelijke heroverweging zoals het dienstverleningsniveau of voorgenomen projecten terugdraaien.

Vastgoed en verduurzaming:

Met partijen die vastgoed van de gemeente huren vinden gesprekken plaats langs de lijn van de gespreksleidraad. In ieder geval is duidelijk dat enkele partijen bovengemiddeld getroffen worden door de sterk gestegen energieprijzen. De gesprekken zijn nog niet voltooid. Het is nog te vroeg om een totaalbeeld te geven.

Voor vastgoed geldt dat verduurzaming een structuurversterkende maatregel is die een positief effect heeft op de toekomstige structurele lasten. Op dit moment worden diverse panden verduurzaamd, het gaat om 9 buurthuizen in 2023 en 10 buurthuizen in 2024. Naast de verduurzaming van buurthuizen worden ook 14 andere panden verduurzaamd, zoals het FUMO pand, Haniahof, Pier Pander Museum, De Waag, Synagoge, Zuidergrachtswal (Leger des Heils), De Tuinen (dagopvang daklozen). Een deel van de kosten zal worden gedekt via een externe bijdrage van het RVO (subsidie). Het RVO heeft voor 4 panden

(Stadhuis, gemeentehuis, Groeneweg en MFC Mozaïek) een bijdrage toegekend. Daarnaast bekijken we op welke wijze sportvastgoed verder en zo mogelijk versneld verduurzaamd kan worden.

Verhuur:

De gemeente verhuurt diverse panden voor maatschappelijk en commercieel gebruik. Tussen de huurders en verhuurder is sprake van een huurovereenkomst. In deze huurovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de jaarlijkse indexatie. Voor de overeenkomsten die per 1 januari geïndexeerd worden geldt de maand september van het jaar daarvoor als peildatum. De indexatie die toegepast zou mogen worden is de CPI index die in september 14,5% was.

Partijen die huren worden behalve met betrekking tot energie ook geconfronteerd met andere kostenstijgingen en tegelijkertijd probeert de gemeente de inflatiekosten die door derden worden doorbelast via dialoog in de perken te houden.

Daarom hebben wij besloten om partijen te informeren dat de gemeente volgens de overeenkomst de huur mag verhogen en ook vasthoudt aan dat beginsel, maar ervoor kiest een éénmalige korting van 9,6% toe te passen. Dit staat gelijk aan de inflatiecorrectie van 4,9% die ook is toegepast in de gemeentelijke begroting 2023. Eind 2023 zullen wij op basis van werkelijke kosten opnieuw beoordelen of weer via CPI kan worden geïndexeerd, en of het noodzakelijk is om de korting in 2023 in te halen bij de indexatie voor 2024.

Financiën

Nieuwe inzichten vanuit het Rijk:

Inflatie en met name het bestrijden van de effecten van de inflatie blijft hoog op de agenda van het Rijk en de EU staan. Met enige regelmaat druppelt er informatie binnen over regelingen- of compensatiepakketten die aanstaande zijn. Zo is recent in de najaarsbrief aangegeven dat het Rijk met een (waarschijnlijk specifieke) regeling voor energetische grootverbruikers (waaronder zwembaden) gaat komen. Het genoemde landelijk bedrag is € 207 miljoen incidenteel.

Verder heeft het Rijk € 300 miljoen extra uitkering in het gemeentefonds in het vooruitzicht gesteld voor het opvangen van prijsstijgingen en dit kan onder andere worden ingezet voor steun aan maatschappelijke organisaties.

De uitwerking verwachten wij in de decembercirculaire 2022 en meicirculaire 2023. De raad heeft bij de vaststelling van het raadsvoorstel inflatie op 30 november een motie aangenomen om het Leeuwarder deel van de € 300 miljoen (naar schatting € 2 tot 2,5 miljoen) in te zetten voor maatschappelijke voorzieningen en verenigingen in onder meer de sport en de cultuur. Wij volgen deze motie.

De hoofdlijn die hieruit kan worden gelezen is dat voor bepaalde organisaties er concreet perspectief voor steun komt.

Financiële gevolgen:

Het is nog te vroeg concrete cijfers te noemen omdat er nog vele gesprekken plaatsvinden. Vooralsnog zien we geen afwijkingen ten opzichte van de indicaties die zijn afgegeven tijdens de technische behandeling van de voorstellen die door uw raad op 30 november 2022 zijn vastgesteld.

Slotopmerkingen

- Er wordt nog volop gewerkt om alle partijen te spreken teneinde een totaalbeeld te krijgen, dus de weergave in deze inflatiebrief is de momentopname van medio december 2022.
- We zien dat alles duurder wordt. Onze zorg zit in het structurele en incidentele effect op de gemeentefinanciën. Als partijen die in de problemen komen de bedrijfsvoering en bijbehorende lasten niet kunnen beïnvloeden dan dreigt een hogere incidentele en mogelijk structurele last. En als daar een rol voor de gemeente ligt komt onze financiële positie onder druk. Het kan daarom noodzakelijk zijn dat voorstellen aan de raad het opnieuw prioriteren van investeringen of het aanpassen van de opdracht aan partijen bevatten. En dit moet gebeuren voorafgaand aan het opmaken van de begroting 2024.
- Voor prioritaire zaken leggen wij op korte termijn (planning begin februari) een raadsvoorstel aan u voor.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.